Twée vleugels van een drieluik in het Rijksmuseum te Amsterdam

DOOR

J. TH. E. CANNEEL.

ONDER de vele voortbrengselen van oude schilderkunst in het Rijksmuseum te Amsterdam, vindt men onder No. 59 van den Catalogus van dat museum aangegeven:

„Twée vleugels van een Drieluik, bevattende de portretten van een aanzienlijk Burger en diens Echtgenoote, beiden in knielende houding.

Paneel van eikenhout, het beschilderde gedeelte van het paneel 86 centimeters hoog en 25.5 centimeters breed, terwijl de hoogte van het hoofd der grootste figuur op den voorgrond 11 centimeters bedraagt.”

Dit stuk dagteekenende uit de 16^e eeuw, werd met hulp der Vereeniging Rembrandt in 1894 door het Rijksmuseum aangekocht.

Eene photographische afbeelding daarvan is hierbijgevoegd.

Aanvankelijk was het niet bekend wie de beide personen, op de luiken afgebeeld, voorstelden, doch de familiewapens op de achterzijde der deuren voorkomende brachten licht in de duisternis.

Op die deuren komen voor de hier nader omschreven familiewapens, waaronder vermeld staat: Anno 1584.

Bij onderzoek bleken die wapens te behooren tot de familiën DE BROUCKERE en CANNEEL, waarvan, zoover bekend, laatstgenoemd geslacht nog te Brugge tegenwoordig wordt.

Bij het opslaan van „Bruges et le Franc ou leur Magistrature et leur noblesse par J. GAILLIARD” vindt men in Tome I pages 404, 409:

„DE BROUCKERE. Les armes de sable au chevron d'or, chargé au coté dextre et senestre d'une croix patée de gueules, au chef d'une quintefeuille du même, en pointe un lévrier d'argent collé de gueules, issant de l'écu au naturel.

JULIEN DE BROUCKERE, se maria d'abord à ELISE CANNEEL; ensuite à MARTINNE JANSSENS. Il décéda le 22 Décembre 1603 et était, en 1599, maître de la table des pauvres de l'église de Notre-Dame etc.”

In het Recueil héraldique van F. VAN DYCKE, vinden wij als wapen van de familie CANNEEL aangegeven:

„De sable, au chevron d'or, accompagné de trois étoiles à six rais du même, et brisé d'un poisson d'argent.”

Waar de op de luiken voorkomende familiewapens geheel overeenstemmen met die hiervoren beschreven, is het niet twijfelachtig en blijkt daaruit voldoende, dat de portretten in het Rijksmuseum te Amsterdam zijn van JULIAEN DE BROUCKERE en van ELYSABETTE CANNEEL, zooals zij genoemd worden in „Les Inscriptions funéraires et monumentales de la Flandre Occidentale par J. GAILLIARD”, onder Bruges, Eglise de Notre-Dame.

Deze beide portretten, waarin men de hand van een kunstenaar uit Brugge herkent, hebben deel uitgemaakt van een drieluik en gediend als deuren ter bedekking of afsluiting van het geschilderde middenstuk.

In de Koninklijke Bibliotheek te Brussel berust een werk getiteld: „Monumenten en Epitaphien der Parochiale Kerke van O. L. Vrouwe binnen Brugge door den erfridder CH. J. VAN TIEGHEM DE TEN BERGHE en TER HOYE SOENENS en J. GAILLIARD. Manuscrits S. II. 3623. 6”, bevattende eene afbeelding der schilderij; en in de Afdeeling: *Handschriften* wordt eene serie van cahiers betreffende al de epitaphiën in de Brugsche kerkgebouwen bewaard; in het cahier betreffende de *Onze-Lieve-Vrouwe* Kerk vindt men op bladzijde 45, op den naam CANNEEL, evenzoo de afbeelding van een drieluik met de opmerking:

„Deze schilderije heeft gehangen in de voorkercke.”

Op het middenstuk van dit drieluik is afgebeeld het bezoek der drie Koningen aan het Christuskind in het stalletje te Bethlehem.

Op het luik links van den toeschouwer is van binnen een knielende man, evenzoo op het luik rechts eene knielende vrouw, die blijkbaar geteekend zijn, hoewel zeer gebrekkig, naar de portretten hier afgebeeld.

Op de buitenzijde der luiken is geschilderd: links een mannelijk wapen en rechts een vereenigd man- en vrouwelijk wapen, met het onderschrift: Anno 1584.

JULIAEN DE BROUCKERE EN ZIJNE ECHTGENOOTE ELYSABETTE CANNEEL.
Anno 1584.

Die wapens nu stemmen weder geheel overeen met die voorkomende op den achterkant der portretten in het Rijksmuseum te Amsterdam.

Door de vriendelijke hulp van den heer HENRI HYMANS, Hoofdconservator van de Koninklijke Bibliotheek te Brussel, werd ik in staat gesteld hierbij te voegen de reproductie eener calque naar de zeer gebrekkige teekening van het middenstuk, zooals die voorkomt in het boek van den Heer VAN TIEGHEM, nadat die hier en daar wat verduidelijkt was.

MIDDENSTUK VAN EEN DRIELUIK,
waarvan de beide vleugels, voorstellende JULIAEN
DE BROUCKERE en zijne echtgenoot ELYSABETTE
CANNEEL, zich bevinden in 's Rijks Museum
te Amsterdam.

Ze geeft echter voldoende aan hoe dat schilderstuk er ongeveer moet uitgezien hebben.

Daar omtrent het bestaan van dit middenstuk noch bij de directie van 's Rijks Museum van Schilderijen, noch bij mij iets bekend is, hoop ik dat door de publicatie dezer schetsteekening in dit tijdschrift te eeniger tijd het origineele schilderij zal worden opgespoord.

Wellicht komt dan de naam van den kunstenaar, die zoowel het middenstuk als de vleugeldeuren schilderde, ook aan het licht.

's Gravenhage, 19 Februari 1907.